

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2011 rd

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan, och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 juni 2011 en proposition om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan, och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstift-

ningen (RP 9/2011 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- enhetschef Elina Grönholm och utrikessekreterare Mika Ruotsalainen, utrikesministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner det i Luxemburg i april 2008 ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan samt lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftning. Avtalet är till sin karaktär ett blandavtal, vars bestämmelser hör dels till medlemsstatens, dels till Europeiska unionens behörighet.

Syftet med avtalet är att stödja Serbiens bemödanden att befästa demokrati och rättsstat, att bidra till politisk, ekonomisk och institutionell stabilitet i såväl Serbien som i hela regionen bland annat genom utveckling av det civila sam-

hället, regional handelsintegration och samarbete på en rad olika områden, särskilt området rättsliga och inrikes frågor; att bygga ut den politiska dialogen mellan parterna, stödja Serbiens ansträngningar att bygga upp sitt ekonomiska och internationella samarbete bland annat genom tillnärmning av landets lagstiftning till EU-regelverket; att understödja Serbiens strävan att slutföra övergången till en fungerande marknadsekonomi samt att gradvis upprätta ett frihandelsområde mellan unionen och Serbien.

I avtalsingressen erkänner parterna Serbiens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap på grundval av fördraget om Europeiska unionen och uppfyllandet av de villkor som

Europeiska rådet fastställde i juni 1993, med förbehåll för att detta avtal genomförs framgångsrikt. Avtalet förbättrar därmed successivt Serbiens beredskap att ansluta sig till Europeiska unionen.

Parterna godkänner avtalet i enlighet med sina egna förfaranden. Det träder i kraft den första dagen i den andra månaden som följer på den

dag då parterna till varandra anmäler att dessa förfaranden har slutförts. I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft samtidigt med avtalet vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Inledning

EU vill med sin politik för Västbalkan stärka de demokratiska institutionerna, rättsstaten och ekonomin i Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Kroatien, Makedonien, Montenegro och Serbien. Hörnstenen i politiken är de bilaterala avtalen som omfattar frihandel, politisk dialog och utbyggnad av samarbetet på olika områden och som också nämner ett eventuellt EU-medlemskap. Hittills har inget stabiliserings- och associeringsavtal ingåtts med Serbien och Kosovo.

Utskottet anser det angeläget att de västbalkanska länderna går med i EU men understryker att de själva ansvarar för hur deras europeiska framtid utformar sig. Ländernas problem ligger i svaga administrativa och institutionella strukturer, byråkrati, korruption, svart ekonomi, svårigheter att nå regional försoning och bristande samarbete med krigsförbrytartribunalen i Haag (ICTY). För att bli integrerade behöver länderna göra reformer och binda upp sig till EU:s åtaganden, understryker utskottet.

EU stöder länderna på västra Balkan att bygga upp sin förvaltning och sina institutioner genom instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA). Av det finansiella stöd som instrumentet tillhandahåller 2007—2011 går mer än 8 miljarder till västra Balkan. Av stödet används 30—40 procent för förberedelserna för ett EU-medlemskap och för att bygga upp institutionerna, bland annat för myndighetssamarbete inom ramen för

programmet Twinning och programmet för tekniskt bistånd, TAIEX.

Handelsutbytet mellan Finland och länderna på västra Balkan är blygsamt. Både exporten och importen utgör mindre än 0,1 procent av vår totala handel. Med ca 62 procent av områdets handelsutbyte är EU de västbalkanska ländernas viktigaste handelspartner. I fjol uppgick värdet på den finländska exporten till Serbien till i runt tal 25 miljoner euro. Våra huvudsakliga exportprodukter var telefoner, papper och papp samt olika slag av maskiner. Importen från Serbien uppgick i fjol till ca 7,5 miljoner euro och bestod bland annat av skodon, frukt och grönsaker samt järn och stål. Mycket tyder på att den ekonomiska recessionen börjar ge vika i Serbien; bland annat har de utländska investeringarna ökat så smått. Prognoser talar för en treprocentig ekonomisk tillväxt i Serbien 2011.

Integrationsutvecklingen i Serbien

Det går trögt för Serbien att inlemmas i Europa. Stabiliserings- och associeringsavtalet undertecknades så sent som 2008 och medlemsansökan lämnades in 2009. Kommissionen kommer att avge ett yttrande om ansökan i oktober i år. I yttrandet kan kommissionen tillstyrka förhandlingar om serbiskt medlemskap. Närapå 80 procent av invånarna i Serbien uppges betrakta reformer i anknytning till närmandet till EU som viktiga oavsett integrationsprocessen. Det här är enligt utskottet ytterst angeläget om man vill uppnå en hållbar nyordning i landet.

Det faktum att krigsbrottsmisstänkte Ratko Mladic greps i maj i år och att attityderna till regionalt samarbete blivit mer konstruktiva visar att Serbien kan samarbeta när den politiska viljan finns. Om Serbien vill bli medlem i EU måste landet genuint gå in för politiska och ekonomiska reformer. Det gäller bland annat att stärka rättsstaten och de mänskliga rättigheterna, inbegripet minoriteternas rättigheter, kämpa mot korruption och fortsätta samarbeta med ICTY och gripa Goran Hadzic. Serbien måste ta en ansvarsfull och konstruktiv roll för att frågan om Kosovos ställning ska kunna lösas. Både Serbiens och Kosovos EU-integration är beroende av hur väl länderna kan samarbeta.

Det nu aktuella avtalet syftar till att främja Serbiens integrering i samfundet av demokratiska nationer och fortgående närmande till Europeiska unionen samt regionalt samarbete och utveckling av goda grannförbindelser. Parterna åtar sig att stegvis inrätta ett bilateralt frihandelsområde. Utskottet påpekar att avtalet hjäl-

per att bygga upp samarbetet mellan parterna på en rad olika områden som kan generera positiva samhällseffekter i Serbien. Det är angeläget att titta på hur den serbiska integrationsprocessen framskrider och då ta fasta på vilka reformer som faktiskt gjorts bland annat inom ramen för avtalet. Regeringen bör hålla sig till EU:s gemensamma policy och inte ge Serbien tomma eller förhastade politiska utfästelser.

Sammantaget sett anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner stabiliserings- och associeringsavtalet till den del det hör till Finlands behörighet och

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 22 juni 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Soini /saf
vordf. Pertti Salolainen /saml
medl. Jouni Backman /sd
Tarja Filatov /sd
Christina Gestrin /sv
Pekka Haavisto /gröna
Ilkka Kanerva /saml
Johannes Koskinen /sd

Annika Lapintie /vänst
Maria Lohela /saf
Tom Packalén /saf
Pekka Ravi /saml
Simo Rundgren /cent
ers. Timo Heinonen /saml
Seppo Kääriäinen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Raili Lahnalampi.